

Møteinnkalling

Programstyret program digital samhandling

Til Hans Löwe Larsen, Direktoratet for e-helse
Ole Johan Kvan, Helse Sør-Øst RHF
Per Olav Skjesol, Helse Midt-Norge RHF
Odd Martin Solem, Norsk Helsenett
Bjørn Nilsen, Helse Nord
Erik Hansen, Helse Vest
Thore Thomassen, Helsedirektoratet
Terje Wistner, KS
Kirsti Pedersen, Oslo kommune
Kristine Skjøthaug, Stavanger kommune
Kjetil Løyning, Kristiansand kommune
Roger Schäffer, Folkehelseinstituttet
Jan Emil Kristoffersen, Legeforeningen
Merete Lyngstad, Norsk Sykepleierforbund

Sted Elektronisk møte, jfr. møteinnkalling i Outlook-kalender
Dato 16.12.2021, kl. 10.00 – 12.00
Møte 8/2021

Møteleder Lucie Aunan, Direktoratet for e-helse

Agenda

Saksnummer	Sakstittel	Beskrivelse	Saksdokument	Type sak
48/21	Godkjenning av innkalling	1: Godkjenning av innkalling 2: Status aksjonspunkt		1: Tilslutning 2: Orientering

49/21	Drifts- og forvaltningskostnader som følge av leveranser fra program digital samhandling	Orientering om drift- og forvaltningskostnader som følge av PDS og drøfting av forslag til håndtering med utgangspunkt i programmets stegvise tilnærming	49-21 Drifts- og forvaltningskostnader som følge av leveranser fra PDS	Drøfting
50/21	Sentralt styringsdokument for steg 2	Oppsummering av leveranse og av versjon 0.95 og videre arbeid.	50-21 Sentralt styringsdokument for steg 2	Tilslutning
51/21	Eventuelt			

Til Programstyret program digital samhandling Dato 16.12.2021 Saksnummer 49/21
Type Drøfting

Drifts- og forvaltningskostnader som følge av leveranser fra program digital samhandling

Forslag til vedtak:

Programstyret drøfter forslag til håndtering av fremtidige drifts- og forvaltningskostnader og de økonomiske konsekvensene for PDS med utgangspunkt i programmets stegvise tilnærming.

Programstyret ber prosjektet ta med seg innspill gitt i møtet i det videre arbeidet.

Hensikt med saken

Program digital samhandling vil levere flere løsninger hvor det etter hvert vil påløpe drifts- og forvaltningskostnader. Programmet ønsker å drøfte håndtering av disse kostnadene med utgangspunkt i med stegvis tilnærming. Programmet vil også orientere om bakgrunn, videre prosess og behandling i styringsmodellen.

Bakgrunn

I Steg 1 av program digital samhandling skal Direktoratet for e-helse og Norsk Helsenett, i tett samarbeid med sektor, blant annet videreutvikle løsninger for trygg og sikker informasjonsdeling (TAG), og etablere en nasjonal informasjonstjeneste for oppslag av laboratorie- og radiologisvar (NILAR).

Leveranser fra begge prosjektene medfører nødvendig videreutvikling av nasjonale e-helseløsninger slik som helsenorge.no, kjernejournal, HelselD og grunndata.

Sentralt styringsdokument for Akson ble behandlet i Stortinget i 2020 hvor helhetlig samhandling steg 1 ble vedtatt. Stortinget besluttet at investeringskostnadene for steg 1 i sin helhet skal dekkes av staten. Videre ble det lagt til grunn at forvaltning-, drifts- og vedlikeholdskostnader (FDV) skal dekkes av aktørene som tar løsningene i bruk. Løsningene som tas frem i steg 1 forventes å komme alle aktører i helsesektoren til gode. Proposisjon Prop 1 S¹ sier følgende:

Kostnadene til felles kommunal journalløsning fordeles mellom staten og kommunene. De består både av kostnader i programmet Akson journal og lokale innføringskostnader i den enkelte kommune. Staten finansierer den andelen av styringsrammen (P50) som er knyttet til programaktiviteter.

---

¹ [Prop. 1 S \(2020-2021\) \(regjeringen.no\)](#)

Investeringskostnadene til steg 1 av samhandlingsløsningen finansieres i sin helhet av staten. Det

---

forutsettes at kostnader til forvaltning, drift og vedlikehold dekkes av de aktørene som tar løsningene i bruk.

I sentralt styringsdokument for Akson er drifts- og forvaltningskostnader som følge av steg 1 beregnet som 20 % årlig kostand av total investeringskostnad. Estimerte årlige drifts- og forvaltningskostnader for steg 1 starter fra 2023 og øker gradvis. Fra og med 2025 er det estimert en årlig drifts- og forvaltningskostnad på 99 MNOK.

Behandling av drifts- og forvaltningskostnader som følge av programmets leveranser

Nasjonal styringsmodell for e-helse legger opp til at alle nye tiltak som medfører endring til drifts- og forvaltningskostnader som skal dekkes av sektoren skal behandles i NUIT og Nasjonalt e-helsestyre. Sakene skal behandles kun én gang. Hovedregel er at behandlingen i nasjonal styringsmodell skjer så snart det finnes en prosjektbegrunnelse/Business Case, der estimat for drift og forvaltningskostnader er beregnet.² Gjennomføring av steg 1 ble besluttet i Stortinget i 2020. Stortinget la til grunn at kostnader til forvaltning, drift og vedlikehold dekkes av de aktørene som tar løsningene i bruk. Sekretariatet i nasjonal styringsmodell ønsker allikevel at drift- og forvaltningskostnader for steg 1 legges frem og behandles i NUIT og NEHS. Endringer til drifts- og forvaltningskostnader meldes inn til teknisk beregningsutvalg (TBU) av NHN i henhold til etablert prosess.

Faktiske kostnader for drift og forvaltning må estimeres på nytt for konkrete leveranser etter hvert som de ferdigstilles og gjøres tilgjengelig for aktørene i sektoren. Noen av tiltakene som gjennomføres i programmet vil ikke øke drift- og forvaltningskostnadene. Potensielt kan tiltakene også føre til besparelser, og det er derfor grunn til å re-estimere faktiske endringer i drift- og forvaltningskostnader

Vurderingen fra NHN så langt er at alle leveransene i steg 1 i PDS (TAG og NILAR) faller inn under nasjonale e-helseløsninger og teknisk beregningsutvalg (TBU) sitt mandat.

Dersom det blir behov for løsninger som en del av PDS steg 1 som faller utenfor nasjonale ehelseløsninger og TBU sitt mandat, må disse behandles spesielt. I disse tilfellene ligger fortsatt premisset om at aktørene i sektoren må dekke drifts- og forvaltningskostnader.

Betingelser for håndtering av drifts- og forvaltningskostnader

Følgende betingelser legges til grunn for fordeling av investeringskostnader og drifts- og forvaltningskostnader:

- Programmet dekker investeringskostnader samt drift- og forvaltningskostnader i perioden før løsning/funksjonaliteten er tilgjengelig for sektor. Dette gjelder også en tidsbegrenset utprøvningsperiode av løsningen i produksjon.
- Når løsning/funksjonalitet er i produksjon, er utprøvd og er tilgjengelig for sektor dekkes kostandene av aktørene i sektor.

Følgende prosess legges til grunn for behandling i styringsmodellen

- Direktoratet for e-helse melder sak om behandling av drift- og forvaltningskostnader som følge av steg 1 (TAG og NILAR) til NUIT og NEHS
- NHN rapporterer oppdaterte drift- og forvaltningskostnader til TBU etter hvert som løsningene ferdigstilles og blir tilgjengelige for sektor i henhold til etablert prosess.

---

² Sak i NUIT 24/21 – 15.09.2021

Programstyret drøfter forslag til håndtering av fremtidige drifts- og forvaltningskostnader og de økonomiske konsekvensene for PDS, med utgangspunkt i programets stegvise tilnærming.

Følgende prinsipper foreslås for håndtering av drifts- og vedlikeholdskostnader som følge av PDS:

- Programmet legger opp til en stegvis tilnærming med kontinuerlige leveranser gjennom hele prosjektperioden for steg 1 frem til utgangen av 2024. Leveransene vil bli overlevert til drift etter hvert som de blir ferdigstilt.
- Prosjektene brytes ned i håndterlige leveranser som skal gi selvstendig verdi, som prioriteres i programstyret.
- Programmet inkluderer estimerte investeringskostnader og drifts- og forvaltningskostnader for leveransene i behandlingen i programstyret.
- Leveransene planlegges og blir gjennomført som oppdrag der investeringskostnader og eventuelle endringer i drift- og forvaltningskostnader estimeres. Når kostnadene for drift og forvaltning foreligger, rapporteres de inn av NHN til TBU i henhold til etablert prosess.

Prognosen for drifts- og forvaltningskostnader oppdateres som en del av rapporteringen til nasjonal portefølje. Denne fremgangsmåten vil gi sektor oversikt og forutsigbarhet. Sektor vil få vite hva som forventes å komme av kostnader samt bakgrunnen for kostnadene. Det vil også sikre at NHN får tilstrekkelig midler til å utføre trygg og sikker drift- og forvaltning av løsningene som er gjort tilgjengelig for sektor.

Betingelsene for drift og forvaltning gir en økonomisk konsekvens for programmet. Vi har gjort et anslag på drifts- og forvaltningskostnader som PDS må dekke som en del av kostnadsrammen. Følgende forutsetninger er lagt til grunn for anslaget:

- FDV-kostnad anslås til 20% av investeringskostnad. Investeringskostnaden er basert på estimer fra Akson SSD som er underlaget for hele satsningen, steg 1.
- Prosjektet dekker forvaltning- og driftskostnader i gjennomsnitt 6 måneder før kostnadene dekkes av sektor.
- Ikke alle leveransene fra NHN gir økte drifts- og forvaltningskostnader. Vi legger til grunn at noe over halvparten av leveransene til NHN medfører økte drifts- og forvaltningskostnader.

For hele programperioden 2022-2025 for TAG og NILAR anslås drifts- og forvaltningskostnaden som PDS må dekke til å være i området 30 til 40 MNOK basert på disse forutsetningene. Det er usikkerhet knyttet til forutsetningene og dermed også estimatet. Spesielt er det usikkerhet knyttet hvor lang tid programmet må dekke drift og forvaltning, dvs om gjennomsnittet blir lengre enn 6 måneder. Det er også usikkerhet knyttet til når kostnadene vil inntreffe.

For igangsatte leveranser utgjør drifts- og forvaltningskostnader i programperioden 14,5 MNOK, hhv 8 MNOK for TAG og 6,5 MNOK for NILAR. FDV-kostnaden for TAG er i hovedsak knyttet til forvaltning av dokumentdeling mens tillitstjenestene videreutvikles som en del av programmet. For NILAR er drifts- og forvaltningskostnader knyttet til utprøving av MVP i produksjon.

Drifts- og forvaltningskostnader som skal dekkes av programmet vil for nye leveranser bli håndtert i hvert enkelt tilfelle som del av programstyret sin behandling av behov.

Drifts- og forvaltningskostnadene som påløper i programperioden, ligger ikke inne i den opprinnelige kostnadsrammen for TAG og NILAR i Akson SSD.

Programmet foreslår følgende dekning av drifts- og forvaltningskostnader for pågående leveranser:

- Estimater på 8 MNOK for TAG dekkes drifts- og forvaltningskostnader innenfor basisestimatet, da det ikke er hensiktsmessig å benytte forventet tillegg (usikkerhet) så tidlig i steg 1
- Estimater på 6,5 MNOK for NILAR dekkes av forventet tillegg (usikkerhet), da gjeldene prognose for prosjektet er at basisestimatet blir benyttet fullt ut for å ferdigstille MVP.

Oppsummering og veien videre i styringsmodellen

Følgende fremgangsmåte foreslås for håndtering i styringsmodellen for E-helse:

- Programmet tar med seg innspill og kommentarer fra programstyret i videre arbeid.
- Programmet melder inn sak om tiltak med drifts- og forvaltningskostnader som følge av PDS steg 1 til NUIT og nasjonalt e-helsestyre i første kvartal 2022
- Programmet rapporterer oppdatert prognose for drift- og vedlikeholdskostnader som den del av kvartalsvis i porteføljerapporten i nasjonal e-helseportefølje.
- NHN rapporterer endringer til drifts og forvaltningskostnader til TBU i henhold til TBUs rutiner.

Program digital samhandling

Til Programstyret program digital samhandling Dato 16.12.2021 Saksnummer 50/21
Type Tilslutning

Sentralt styringsdokument for steg 2

Forslag til vedtak:

Programstyret tilslutter sentralt styringsdokument for steg 2, med forbehold om Helse- og omsorgsdepartementets behandling knyttet til kostnadsfordeling.

Hensikt med saken

Forprosjektet for steg 2 i program digital samhandling skal ferdigstille sentralt styringsdokument innen utgangen av 2021. Versjon 0.9 utvalgte tema ble behandlet i programstyret 1. desember 2021. I etterkant er dokumentet behandlet i Nasjonalt e-helsestyre og programstyret for pasientens legemiddelliste. Det har også blitt gitt skriftlige innspillene fra KS og Norsk helsenett SF som er innarbeidet.

Nå foreligger versjon 0.95 (vedlagt) av det sentrale styringsdokumentet. Følgende kapitler har kommet til siden versjon 0.9 utvalgte tema:

- Kapittel 1.3 Kritiske suksessfaktorer
- Kapittel 2.3 Kontraktstrategi
- Kapittel 3.2 Risiko- og mulighetsvurdering
- Kapittel 3.4 Kostnadsoverslag, budsjett og investeringsplan
- Kapittel 3.5 Gevinstrealiseringsplan
- Kapittel 3.6 Fremdriftsplan
- Kapittel 3.7 Kvalitetssikring
- Kapittel 3.8 Samfunnsøkonomisk lønnsomhet

Det pågår fortsatt arbeid med kapitlene knyttet til *kostnadsoverslag, budsjett, investeringsplan* og *samfunnsøkonomisk lønnsomhet*. Det gjennomføres nå en usikkerhetsanalyse av kostnadstallene som påvirker disse kapitlene. Kostnads- og nytteestimatene som ligger i det sentrale styringsdokumentet er grunnkalkylen. Usikkerhetsanalysen vil gi oss forventede tillegg (p50) og usikkerhetspåslag (p85) som vil komme som et tillegg til den kostnaden som nå ligger i styringsdokumentet. Det vil også gjøres en ytterligere vurdering av nytteestimatene for å sikre mer forventningsrette verdier. Tallene som nå foreligger i styringsdokumentet er derfor foreløpige. Oppdaterte kostnads- og nytteestimer, inkludert usikkerhetsanalysen, vil presenteres i programstyret den 16. desember.

Programstyret er kjent med at finansieringsmodell og kostnadsfordelingen mellom staten og aktørene utarbeides av Helse- og omsorgsdepartementet, og er derfor ikke hensyntatt i det sentrale styringsdokumentet.

Planen er å oversende sentralt styringsdokument med vedlegg til Helse- og omsorgsdepartementet den 20. desember.

Veien videre i 2022

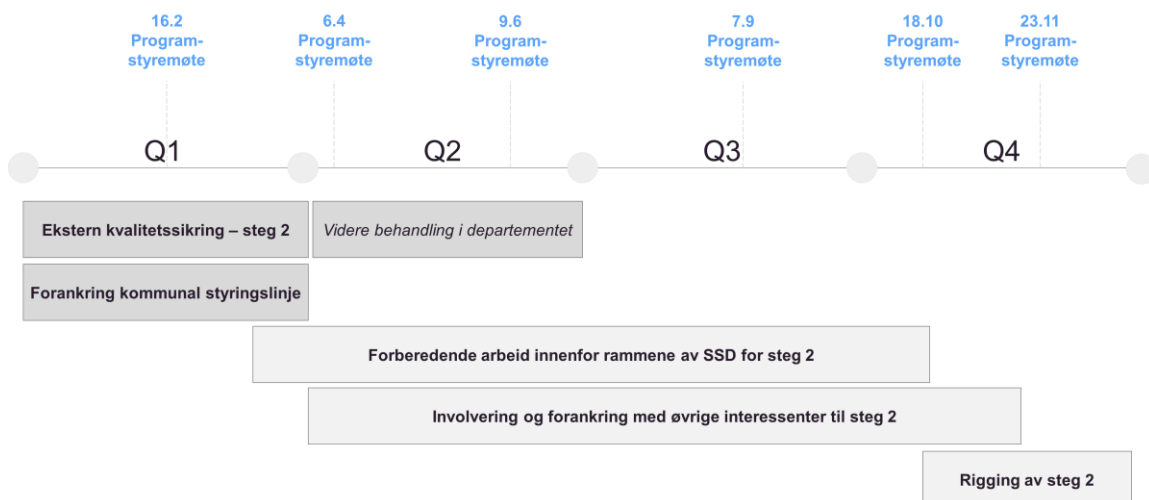
Det er berammet tid i første kvartal i 2022 til ekstern kvalitetssikring av det sentrale styringsdokumentet for steg 2. Forprosjektet vil bidra til å understøtte dette arbeidet og vil informere og involvere programstyret ved sentrale avklaringer eller ved behov. Det er i parallell med ekstern kvalitetssikring også planlagt å videreføre en tett dialog med KS og kommunal sektor gjennom samstyringsmodellen.

For å være godt forberedt til en eventuell oppstart av steg 2 i januar 2023 planlegges det for, sammen med aktørene i sektor, flere aktiviteter for å blant annet konkretisere innholdet i samhandlingsområdene, tydeliggjøring av roller og ansvar i gjennomføringsstrategien og videreutvikling av organiseringen.

Det er mange interessenter til steg 2 som ikke har deltatt aktivt i arbeidet med forprosjektet. Det planlegges derfor et arbeid med kommunikasjon, involvering og forankring som i løpet av satsingen vil bli direkte eller indirekte påvirket.

Figur 1 – Videreføring av samarbeidet inn i 2022

Figur 2 – Overordnet plan for 2022